

Aan de heren Koopmans en Gabriëls,
Informateurs van het College van Gedeputeerde Staten van Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

8 april 2019

Geachte heren,

Op 20 maart 2019 zijn de verkiezingen voor Provinciale Staten geweest. Vanuit de diverse verkiezingsprogramma's is af te leiden welk belang de partijen hechten aan ons erfgoed. Graag willen we als Beleidscommissie Monumenten van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap de aandacht vestigen op een aantal saillante punten voor het toekomstig monumentenbeleid.

1. Belang van erfgoed voor Limburg

Er is gelukkig bij bijna alle partijen aandacht voor de *unique selling points* van Limburg:

Alle partijen op de Partij van de Dieren na, benadrukken het belang van het cultureel erfgoed van en voor Limburg. Het zijn gelukkig veel mooie woorden. De meeste partijen hebben het alleen over de gebouwen, maar sommige partijen verwijzen summier naar het groene erfgoed (het bijzondere landschap) of de groene monumenten. Het immateriële erfgoed komt niet aan bod. Wij benadrukken dat al deze aspecten integraal behoren tot het cultureel erfgoed van onze provincie en vragen uw aandacht daarvoor.

2. Voortzetting proactieve houding en werkwijze

Wij complimenteren de Provincie Limburg voor de opbouwende en stimulerende wijze waarmee ze met het cultureel erfgoed omspringt. Daar kan Limburg trots op zijn. We pleiten daarom voor een voortzetting van de proactieve houding en werkwijze van de afgelopen vier jaar.

Een sprekend voorbeeld: het lopende kerkenprogramma is erg productief, zowel qua restauratie als herbestemming. Pas sinds kort komt het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap met een instrument: de kerkervisie. Zoals de verschillende partijen ook onderstrepen heeft Limburg al een proactieve aanpak met de kerkeigenaren van verschillende denominaties én met de lokale bevolking. Het resultaat is soms briljant, in ieder geval goed. Immers bij herbestemming tot cultuurhuis, multifunctionele ruimte, zorghuis of soms zorg-appartementen blijkt dat kerkeigenaren en hun achterban, al dan niet met hulp van professionals en gemeentebestuurders, nieuwe maatschappelijke bestemmingen hebben gevonden en gerealiseerd. Een aanpak met gezond boerenverstand.

3. Erfgoed telt

In de ministeriële beleidsnota Erfgoed telt staat een aantal behartigenswaardige zaken die politieke partijen niet hebben genoemd. Restauratie, meerjarig onderhoud, herbestemming, duurzaamheid, toegankelijkheid (voor mensen met een beperking én voor nieuwe doelgroepen), opleiding van vaklieden en draagvlakontwikkeling. En dat liefst helemaal integraal.

Deze beleidselementen worden door het Rijk gebruikt om subsidies te geven, na een zorgvuldig toetsingsproces. We pleiten ervoor om deze elementen en de uitwerking hiervan in regelingen en criteria ook in het Limburgse monumenten- en erfgoedbeleid op te nemen.

4. Restauratie

De Provincie Limburg en de gemeenten in Limburg hebben een goede staat van dienst in het faciliteren van waardevol erfgoed. Kerken, kastelen, kloosters, kapellen en kruisbeelden, molens, boerderijen. Allemaal beeldbepalend voor onze mooie provincie. Samenwerking tussen overheden, afstemmen van regelingen, verminderen van bureaucratie zijn essentieel. De veel genoemde inzet van particuliere investeerders is interessant, maar zelden is erfgoed voor investeerders rendabel te maken. Het risico van versnippering en daarmee het risico van gedeeltelijke verwaarlozing van niet rendabel te maken erfgoed moet zoveel mogelijk worden ingedamd. Een voorrangspositie voor particuliere investeerders lijkt ons in veel gevallen geen soelaas te bieden.

Wij willen wijzen op het maatschappelijk belang van dit culturele erfgoed. Dat dient steeds leidend te zijn. Maar soms is de inbreng van particuliere investeerders niet uitgesloten, integendeel. Enkele bevlogen particulieren weten grote complexen weer om te toveren tot aantrekkelijke pleisterplaatsen (onder andere Kruisherrenhotel Maastricht, Fatima Huis Weert). Bestaande regelingen moeten derhalve beschikbaar blijven en ook in kunnen spelen op acute problemen. Voortzetting van het huidige beleid is zeer wenselijk.

5. Onderhoud en herbestemming

Regelingen voor langdurig onderhoud zijn van belang omdat we ons erfgoed niet willen kwijtspelen door slechts incidenteel onderhoud mogelijk te maken. Herbestemming van cultureel erfgoed, mits het behoud van de waarden of zelfs toevoeging van maatschappelijke waarden oplevert, juichen we toe. We onderstrepen dat het wenselijk is dat de lokale en provinciale overheid, samen met de (nieuwe) eigenaren, steeds een transparant proces opzetten om een breed draagvlak voor de herbestemming op te zetten. Een goed voorbeeld is het breed gedragen plan voor Sint Anna in Venray. Maar dit is ook voor tal van andere herbestemmingen aan de orde.

Ook voor particuliere investeerders is het van belang dat zij op een transparante wijze de omgeving betrekken bij het herbestemmingsproces. Dat kan een meerwaarde opleveren, die verzet van de omgeving op een positieve wijze kan

omkeren in betrokkenheid. Dat geldt de komende tijd zeker voor de herbestemming van kloosters en kerken.

Voor kerkeigenaren zou er een toolkit voor dit proces moeten worden aangeboden. Zowel in hardcopy-vorm als in de vorm van seminars en websites met interactieve werkvormen. Daardoor kunnen ervaringen van elders en *best practices* beschikbaar komen en het maken van gemeentelijke kerkenvisies kan dan meer zijn dan een verdienmodel voor adviesbureaus.

6. Duurzaamheid

We pleiten er voor dat verduurzaming van monumenten goed wordt aangepakt. Daarom zou de beschikbare kennis en ervaring in een showcase voor monumenteneigenaren en overheden, als ook voor heemkundekringen beschikbaar moeten komen.

Zo zou provinciaal topmonument Abdij Rolduc een showcase kunnen worden voor het ministerieel én provinciaal én gemeentelijk beleid en de goede samenwerking tussen eigenaar, overheden en kenniscentra zoals de Technische Universiteit van Aken, Zuyd Hogeschool, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Universiteiten van Delft en Eindhoven en monumenteneigenaren de kans bieden adequate oplossingen en technieken en innovatieve aanpak te leren en te leren toepassen.

We zouden willen onderstrepen dat hier unieke waarden en een maatschappelijk belang aan de orde zijn.

7. Zorgpunten

Zorgpunten voor het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap zijn de toegankelijkheid (voor mensen met een beperking én voor nieuwe doelgroepen), de opleiding van vaklieden en de draagvlakontwikkeling, dat alles liefst integraal. Met de beschikbare marketingkennis in Limburg en de bijdrage van kenniscentra zouden we de betrokkenheid van senioren willen vasthouden en versterken. Maar we zouden willen stimuleren dat er extra in gezet wordt om jeugd van basisscholen en middelbaar onderwijs mede-eigenaar te maken van het Limburgs erfgoed. We pleiten er voor dat er minstens elk leerjaar een beleving/ervaring van de waarde van erfgoed voor jeugd te bieden op een passende wijze en dit ook via sociale media beschikbaar te houden.

8. Behoud vakmanschap

Wij pleiten er voor om voor het opleiden voor oude ambachten via enkele pilots ruimte te maken. De kennis en ervaring op het terrein van glas in lood of glaskunst, historisch metselwerk en steenhouwen, timmer- en schrijnwerk, restauratie schilderen en dergelijke zijn nu nog beperkt beschikbaar bij senioren. Bij veel bouwondernemingen zijn de laatste vaklieden bijna weg. Er is nu nog geen grote mogelijkheid om banen te krijgen en het aantal leerlingen is zeer beperkt. We pleiten er voor om minstens één of twee plekken te creëren waar deze ambachten uitgeoefend kunnen worden in de praktijk, wellicht in samenwerking met

KONINKLIJK

LGOG

openluchtmusea en de opleiding Sint Lucas (Boxtel) en Sint Jan (Maaseik) en Ambachtskamer uit Duitsland.

Tot slot

We hopen u met deze adviezen vanuit de dagelijkse praktijk van betrokken, professionele en niet-professionele monumentenliefhebbers een handreiking te hebben gegeven voor uw werk als informateur en wensen u daarbij veel succes.

Met vriendelijke groet,

Beleidscommissie Monumenten van de Sectie Monumenten